



# Bursa Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi

Başvuru/Received: 01.07.2018 Kabul/Accepted: 23.10.2018

## Okul Öncesi Öğretmenlerin Düşünme Stilleri ile Öğrenmeye İlişkin Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Gülçin GÜVEN<sup>1</sup>, Kadriye AZKESKİN<sup>2</sup>

<sup>1</sup>Öğr. Gör. Dr., Marmara Üniversitesi, gulcinm@marmara.edu.tr

<sup>2</sup>Öğr. Gör., Marmara Üniversitesi, ekadriye@marmara.edu.tr

### ÖZET

Araştırma kapsamında okul öncesi öğretmenlerin düşünme stilleri ile öğrenmeye ilişkin tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu bağlamda okul öncesi öğretmenlerin düşünme stilleri ve öğrenmeye ilişkin tutumları yaş, kıdem, kurum türü değişkenleri açısından da incelenmiştir. İlişkisel tarama modelinde tasarlanan araştırmanın çalışma grubu, 2017-2018 eğitim öğretim yılında İstanbul Avrupa ve Anadolu yakasındaki resmi ve özel okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan 187 okul öncesi öğretmeninden oluşmaktadır. Araştırma kapsamında üç veri toplama aracı kullanılmıştır. Bunlar “Kişisel Bilgi Formu”, “Rasyonel-Yaşantısal Düşünme Stilleri Ölçeği” ve “Öğrenmeye İlişkin Tutum Ölçeği”dir. Araştırma sonucunda okul öncesi öğretmenlerin Rasyonel-Yaşantısal Düşünme Stilleri Ölçeği’nin Biliş Gereksinimi ve Sezgisel İnanç alt ölçekleri ile Öğrenmeye İlişkin Tutum Ölçeği’nin Öğrenmeye İlişkin Kaygılar alt boyutu arasında pozitif, Öğrenmeye İlişkin Beklentiler ve Öğrenmeye Açıklık alt boyutları arasında negatif yönlü anlamlı ilişki görüldüğü saptanmıştır.

**Anahtar Kelimeler:** Okul öncesi öğretmenleri, düşünme stili, öğrenmeye ilişkin tutum.

# Investigating The Relation Between The Preschool Teachers' Thinking Styles and Their Attitudes Towards Learning

## ABSTRACT

This research aims to investigate the relationship between preschool teachers' thinking styles and their attitudes towards learning. In this context, preschool teachers' thinking styles and their attitudes towards learning were examined in terms of the variables as age, seniority and type of institution. The study group of the survey that is designed in a relational model consists of 187 preschool teachers working in the academic year of 2017-2018 in state and private preschool institutions in European and Anatolian regions of Istanbul. Three data collection tools were used in the research. These are "Personal Information Form", "Rational-Experiential Thinking Styles Inventory" and "Scale of Attitudes Towards Learning". The research findings indicate for preschool teachers that the Need for Cognition and the Faith in Intuition subscales of Rational-Experiential Thinking Styles Inventory significantly correlates positively with the Anxiety subscale and negatively with the Expectation and the Openness subscales of the Scale of Attitudes Towards Learning.

**Key Words:** Preschool teachers, thinking styles, attitudes towards learning.

## GİRİŞ

Düşünme, içinde bulunulan durumu anlayabilmek amacıyla yapılan aktif, amaca yönelik organize zihinsel süreç olarak tanımlanmaktadır. Özden (2014)'e göre düşünme; veri analizi, görüşme, gözlem, tecrübe, deneyim, sezgi, akıl yürütme, problem çözme, kaynak tarama gibi farklı yollarla ulaşılan bilgiyi içselleştirme, kavramsallaştırma, özümseme, uygulama, analiz, sentez ve değerlendirme gibi üst düzey zihinsel işlemleri kullanma biçimidir. İnsanları diğer varlıklardan ayıran en önemli unsur olarak ifade edilen düşünmenin, her insan için ortak bir paydadan söz etmek mümkün değildir. Bireylerin öğrenirken bireysel farklılıklara sahip oldukları gibi düşünme stilleri de bireysel farklılıklara göre değişmektedir. Her insan özeldir ve herkesin düşünme stili bir diğerinden farklılık göstermektedir.

Düşünme stillerinin kişilerin sahip olduğu bireysel farklılıklardan kaynaklandığı görüşü yaygınlaşmaya başlamıştır (Coşkuner, Gacar ve Yanlıç, 2011; Dinçer ve Saracaloğlu, 2011; Duman ve Çelik, 2011; Fer, 2005b; Özbaş ve Uluçınar Sağır, 2014). Fer (2005a)'e göre stil, "yetenek ile kişilik arasında bir bağlantıdır; bireyin yeteneklerini kullanmadaki tercihi,

bilgi ve becerisini uygularken kullanmayı tercih ettiği yoldur". Düşünme stili ise kişinin tercihlerini ve yaparken zevk aldığı işleri göstermekte, zekâyı değil ancak zekâdan faydalanma gücünü ve zekâyı en üst düzeyde kullanabilmeyi ifade etmektedir (Cano, Garcio ve Hughes, 2000). Palut (2004), düşünme stilini "bireyin zihninde olup bitenlerin ve düşünme süreçlerinin farklı şekillerde dışa yansımadır" şeklinde tanımlamaktadır. Sternberg (1997) ise düşünme stilini, gerçekleştirilen eylem ya da düşünmenin tercih edilen bir şekli veya bir yetenek olarak değil, daha çok bireyin sahip olduğu yeteneğin kullanımında bir tercih olarak ifade etmektedir (Sternberg ve Zhang, 2005). Sternberg (1997)'e göre bireyler tek bir stilden çok stil profiline sahiptirler ancak herhangi bir profile bağımlı değildirler. Farklı görev ve durumlara uyum sağlamak için stiller değişebilir (Buluş, 2005).

Hızla değişen dünyada özellikle bilim ve teknoloji alanındaki değişimler günlük hayatımızı farklı biçimlerde etkilemektedir. İnsanların hızlı değişime uyum sağlayabilmeleri için öğrenmeye açık olma, kendini geliştirme, yaşam boyu öğrenme vb. özelliklere sahip olmaları gerekmektedir. İnsanların bir konuyu öğrenmeye ilişkin yaklaşımları öğrenme ürünlerini etkilediği için insanlar, sürekli öğrenmeye açık ve öğrenmeye karşı olumlu tutumlar içerisinde olup, öğrenmeye karşı olumlu beklentiler besleyip, karşılaştıkları durumları çözebilmek için öğrenmeye karşı bir kaygı durumu yaşamaktan da uzak olmalıdırlar. İnsanların, olumlu tutum içerisinde olduklarında öğrenme konusunda daha iyi bir performans sergiledikleri görülmektedir (Duarte, 2007; Braten, 2006; Özden, 2009; Kara, 2010).

Yapılan çalışmalar sonucunda, insanların, bir konuyu öğrenmeye ilişkin tutumlarının, öğrenme aktivitelerine katılımını yönlendirdiği; konuyu öğrenmek için çaba harcamayı tetiklediği; bir konuyu öğrenmeye ilişkin duygu, ilgi ve düşüncelerin, sergilenen ya da sergilenecek davranışları etkilediği; davranışsal, duygusal ve psikomotor açıdan hazır oldukları için problem çözme ve günlük yaşamda yararlı olan bilgi ve becerileri öğrenmeye gayret ettikleri; öğrenilecek konuya ilişkin olumlu davranışlar sergiledikleri, işe bağlanmalarına ve öğrenmek için daha fazla çaba sarf ettikleri bulunmuştur. Öğrenmeye ilişkin pozitif tutum, özyeterlilik, kullanılabilirlik, hoşlanma vb. duygulardan oluşmaktadır. Herhangi bir konuyu öğrenmeye ilişkin olumlu tutumlar ilgili konudaki akademik başarıyı da olumlu etkilemektedir, çünkü olumlu tutumlar insanların işlerine ve görevlerine ilişkin motivasyonlarını harekete geçirmektedir.

Yapılan çalışmaların sonuçları dikkate alındığında öğrenmeye ilişkin tutumlar, insanların hayatları boyunca giriştikleri işlerde, hedeflerine ulaşmada karşılaştıkları sorunları çözmede ve gelişmelere uyum sağlamada önemli olduğu görülmektedir. Yaşam boyu yeni durumlarla karşılaşan insanlar, bir konuyu öğrenmeye yönelik olumlu tutumları sayesinde yeni durumlara adapte olabileceklerdir. Bireylerin toplumsal hayatın görev ve sorumluluklarını yerine getirdikleri süreçte öğrenmeye ilişkin tutumlar önemli bir öge olarak ele alınmalıdır. Buradan hareketle araştırma kapsamında okul öncesi öğretmenlerin düşünme stilleri ile öğrenmeye ilişkin tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu bağlamda okul öncesi öğretmenlerin düşünme stilleri ile öğrenmeye ilişkin tutumları yaş ve kıdem değişkenleri açısından da incelenmiştir.

## **YÖNTEM**

### **Araştırma Modeli**

Okul öncesi öğretmenlerin düşünme stilleri ile öğrenmeye ilişkin tutumları arasındaki ilişkinin incelendiği araştırma ilişkisel tarama modelinde tasarlanmıştır. İlişkisel tarama modeli, değişkenler arasındaki değişimin varlığını veya derecesini tespit etmeyi amaçlayan, karşılaştırma ve korelasyon türünde tarama yapmayı sağlayan bir araştırma modelidir. Gerçek bir neden-sonuç ilişkisine yönelik bilgi vermese de bir değişkendeki mevcut durumun bilinmesi ile diğer değişkendeki değişimin öngörülmesine olanak sağlamaktadır (Karasar, 2017).

### **Çalışma Grubu**

Araştırmanın çalışma grubu, 2017-2018 eğitim öğretim yılında İstanbul Avrupa ve Anadolu yakasındaki resmi ve özel okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan 187 okul öncesi öğretmeninden oluşmaktadır.

Tesadüfi küme örnekleme yöntemi kullanılarak bağımsız anaokulları ve ilkokulların bünyesindeki anasınıflarında görev yapan öğretmenler arasından gönüllülük esasıyla çalışma grubu oluşturulmuştur. Okul öncesi öğretmenlerin demografik özellikleri Tablo 1’de sunulmuştur.

**Tablo 1.** Çalışma grubundaki okul öncesi öğretmenlerin demografik özelliklerine ilişkin frekans ve yüzde değerleri

	<b>Demografik Özellikler</b>	<b>f</b>	<b>%</b>
<b>Yaş</b>	18-25 yaş	79	42,2
	26-30 yaş	60	32,1
	31-35 yaş	26	13,9
	36 yaş ve üstü	22	11,8
<b>Cinsiyet</b>	Kadın	177	94,7
	Erkek	10	5,3
<b>Kıdem</b>	1-5 yıl	119	63,6
	6-10 yıl	39	20,9
	11 yıl ve üstü	29	15,5
<b>Medeni Durum</b>	Evli	74	39,6
	Bekâr	113	60,4
<b>Öğrenim Durumu</b>	Lise	19	10,2
	Önlisans	40	21,4
	Lisans	116	62,0
	Lisansüstü	12	6,4
<b>Kurum</b>	Özel okul	78	41,7
	Devlet okulu	109	58,3

Tablo 1'e göre araştırmaya katılan okul öncesi öğretmenlerin %42,2'si 18-25 yaş, %32,1'i 26-30 yaş, %13,9'u 31-35 yaş grubu ve %11,8'i 36 yaş ve üstü gruptadır. Öğretmenlerin %94,7'si kadın, %5,3'ü erkektir; %63,6'sı 1-5 yıl, %20,9'u 6-10 yıl ve %15,5'i 11 yıl ve üzeri kıdeme sahiptir. Çalışma grubunun %39,6'sı evli, %60,4'ü bekârdır; %10,2'si lise, %21,4'ü önlisans, %62'si lisans ve %6,4'ü lisansüstü programlardan mezundur. Okul öncesi öğretmenlerinin %41,7'si özel okullarda, %58,3'ü devlet okullarında görev yapmaktadır.

### **Veri Toplama Araçları**

Araştırma kapsamında üç veri toplama aracı kullanılmıştır. Bunlar; “Kişisel Bilgi Formu”, “Rasyonel-Yaşantısal Düşünme Stilleri Ölçeği” ve “Öğrenmeye İlişkin Tutum Ölçeği”dir.

*Kişisel Bilgi Formu:* Araştırmacılar tarafından geliştirilen Kişisel Bilgi Formu ile okul öncesi öğretmenlerin yaş, cinsiyet, kıdem, medeni durum, öğrenim durumu ve görev yaptıkları kurum türüne ilişkin bilgiler elde edilmiştir.

*Rasyonel-Yaşantısal Düşünme Stilleri Ölçeği*: Ölçek insanların bilgi işlemede kullandıkları sezgisel-yaşantısal ve analitik-rasyonel düşünme biçimlerinde gösterdikleri bireysel farklılıkları ölçmek amacıyla Epstein ve ark. (1996) tarafından geliştirilmiş ve Türkçe uyarlaması Buluş (2003) tarafından yapılmıştır. Rasyonel-Yaşantısal Düşünme Stilleri Ölçeği 29 madde ve “Biliş Gereksinimi” ile “Sezgisel İnanç” olmak üzere iki alt ölçekten oluşmaktadır. Biliş Gereksinimi alt ölçeği bireylerin bilişsel etkinliklerden hoşlanma, katılım düzeylerini ölçerken Sezgisel İnanç alt ölçeği bireylerin bilgi işleme ve eylemde bulunmada duygularına ve ilk izlenimlerine güvenme düzeyini ölçmektedir. Ölçek maddelerine, “tamamen yanlış”tan “tamamen doğru”ya uzanan 5’li bir dereceleme üzerinden cevap verilmektedir. Araştırma kapsamında Rasyonel-Yaşantısal Düşünme Stilleri Ölçeği’nin ölçüt güvenilirliğini saptamak amacıyla yapılan güvenilirlik katsayıları hesaplanmış; “Biliş Gereksinimi” alt ölçeğinin Cronbach Alpha değeri .87 ve “Sezgisel İnanç” alt ölçeğinin Cronbach Alpha değeri .82, ve ölçeğin tüm maddeleri için Cronbach Alpha değeri .85 olarak bulunmuştur.

*Öğrenmeye İlişkin Tutum Ölçeği*: Okul öncesi öğretmenlerinin öğrenmeye ilişkin tutumlarını belirlemek için Kara (2010) tarafından geliştirilen Öğrenmeye İlişkin Tutum Ölçeği kullanılmıştır. Ölçek, 5’li Likert tipi bir ölçek olup, 4 alt boyut ve 40 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin alt boyutları ise şunlardır: “Öğrenmenin Doğası” (7 madde), “Öğrenmeye İlişkin Beklentiler” (9 madde), “Öğrenmeye Açıklık” (11 madde) ve “Öğrenmeye İlişkin Kaygılar” (13 madde). Araştırma kapsamında ölçeğin mevcut çalışma grubu için “Öğrenmenin Doğası” alt boyutu Cronbach Alpha değeri .67, “Öğrenmeye İlişkin Beklentiler” alt boyutu Cronbach Alpha değeri .69, “Öğrenmeye Açıklık” alt boyutu Cronbach Alpha değeri .72, ve “Öğrenmeye İlişkin Kaygılar” alt boyutu Cronbach Alpha değeri .77 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin tüm maddeleri için güvenilirlik katsayısı ise .73 olarak bulunmuştur.

## **Verilerin Analizi**

Araştırma kapsamında elde edilen verilerin analizinde istatistik paket programı kullanılmıştır. Okul öncesi öğretmenlerin düşünme stilleri ile öğrenmeye ilişkin tutumları arasındaki ilişkiye yönelik Pearson Korelasyon analizi yapılmıştır. Yapılan Kolmogorov-Smirnov testi sonuçlarına göre yaş ve kıdem türü değişkenleri açısından verilerin normal dağılım göstermediği saptanmıştır. Bu sebeple okul öncesi öğretmenlerin düşünme stilleri ve öğrenmeye ilişkin tutumlarının yaş ve kıdem değişkenlerine göre farklılaşp farklılaşmadığı Kruskal Wallis-H Testi ile test edilmiş ve anlamlı farklılık

saptanan gruplar, Mann Whitney U Testi ile ikili karşılaştırmalar yapılarak incelenmiştir. Araştırmada anlamlılık düzeyi  $p<.05$  olarak kabul edilmiştir.

## BULGULAR

Bu bölümde araştırma sonucunda elde edilen bulgulara yer verilmiştir. İlk olarak okul öncesi öğretmenlerin düşünme stilleri ile öğrenmeye ilişkin tutumları arasındaki ilişkinin incelendiği analiz sonuçları Tablo 2’de sunulmuştur.

**Tablo 2.** Okul öncesi öğretmenlerin düşünme stilleri ile öğrenmeye ilişkin tutumları arasındaki ilişkiye yönelik korelasyon analizi sonuçları

DÜŞÜNME STİLİ	ÖĞRENMEYE İLİŞKİN TUTUM				
	Öğrenmenin Doğası	Öğrenmeye İlişkin Kaygılar	Öğrenmeye İlişkin Beklentiler	Öğrenmeye Açıklık	
Biliş Gereksinimi	r	-,125	,287	-,232	-,312
	p	,089	,000*	,001*	,000*
	n	187	187	187	187
Sezgisel İnanç	r	,009	,249	-,210	-,156
	p	,899	,001*	,004*	,033*
	n	187	187	187	187

\* $p<.05$

Tablo 2’ye incelendiğinde araştırmaya katılan okul öncesi öğretmenlerin Rasyonel-Yaşantısal Düşünme Stilleri Ölçeği’nin Biliş Gereksinimi alt ölçeği ile Öğrenmeye İlişkin Tutum Ölçeği’nin Öğrenmeye İlişkin Kaygılar ( $r=,287$ ) alt boyutu arasında pozitif, ölçeğin Öğrenmeye İlişkin Beklentiler ( $r=-,232$ ) ve Öğrenmeye Açıklık ( $r=-,312$ ) alt boyutları arasında negatif yönlü anlamlı ilişki görüldüğü saptanmıştır ( $p<.05$ ). Öğretmenlerin Rasyonel-Yaşantısal Düşünme Stilleri Ölçeği’nin Sezgisel İnanç alt ölçeği ile Öğrenmeye İlişkin Tutum Ölçeği’nin Öğrenmeye İlişkin Kaygılar ( $r=,249$ ) alt boyutu arasında pozitif, Öğrenmeye İlişkin Beklentiler ( $r=-,210$ ) ve Öğrenmeye Açıklık ( $r=-,156$ ) alt boyutları arasında negatif yönlü anlamlı ilişki görüldüğü bulunmuştur ( $p<.05$ ). Ancak Rasyonel-Yaşantısal Düşünme Stilleri Ölçeği’nin Biliş Gereksinimi ve Sezgisel İnanç alt ölçekleri ile Öğrenmeye İlişkin Tutum Ölçeği’nin Öğrenmenin Doğası alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki olmadığı belirlenmiştir.

Okul öncesi öğretmenlerin öğrenmeye ilişkin tutumlarının yaş değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin yapılan analiz sonuçları Tablo 3'te sunulmuştur.

**Tablo 3.** Okul öncesi öğretmenlerin öğrenmeye ilişkin tutumlarının yaş değişkenine ilişkin Kruskal Wallis-H testi sonuçları

Öğrenmeye İlişkin Tutum	Gruplar	n	$\bar{X}_{sıra}$	$\chi^2$	Sd	p
Öğrenmenin Doğası	18-25 yaş	79	97,16	2,302	3	,512
	26-30 yaş	60	85,72			
	31-35 yaş	26	102,06			
	36 yaş ve üstü	22	95,73			
Öğrenmeye İlişkin Kaygılar	18-25 yaş	79	106,27	8,353	3	,039*
	26-30 yaş	60	87,12			
	31-35 yaş	26	74,85			
	36 yaş ve üstü	22	91,36			
Öğrenmeye İlişkin Beklentiler	18-25 yaş	79	83,26	7,776	3	,051
	26-30 yaş	60	96,95			
	31-35 yaş	26	115,73			
	36 yaş ve üstü	22	98,84			
Öğrenmeye Açıklık	18-25 yaş	79	91,24	6,799	3	,079
	26-30 yaş	60	89,73			
	31-35 yaş	26	119,23			
	36 yaş ve üstü	22	85,75			

\*p<.05

Tablo 3 incelendiğinde çalışma grubundaki öğretmenlerin Öğrenmeye İlişkin Tutum Ölçeği'nin Öğrenmenin Doğası, Öğrenmeye İlişkin Beklentiler ve Öğrenmeye Açıklık alt boyutlarının yaş değişkenine göre sıra ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı bulunmuştur ( $p>.05$ ). Buna ek olarak ölçeğin Öğrenmeye İlişkin Kaygılar alt boyutunun yaş değişkenine göre anlamlı farklılık gösterdiği saptanmıştır ( $\chi^2=8,353$ ,  $p<.05$ ). Farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu saptamak amacıyla Mann Whitney U Testi ile yapılan ikili karşılaştırmalar incelendiğinde okul öncesi öğretmenlerin Öğrenmeye İlişkin Kaygılar alt boyut puan ortalamalarının 18-25 yaş grubu ile 31-35 yaş grubu arasında anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir ( $U=678,500$ ;  $p=.010$ ). Buna göre

18-25 yaş grubu öğretmenlerin puan ortalamalarının, 31-35 yaş grubu öğretmenlerden daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Araştırmaya katılan okul öncesi öğretmenlerin düşünme stillerinin yaş değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin yapılan analiz sonuçları Tablo 4’te sunulmuştur.

**Tablo 4.** Okul öncesi öğretmenlerin düşünme stillerinin yaş değişkenine ilişkin Kruskal Wallis-H testi sonuçları

Düşünme Stilleri	Gruplar	n	$\bar{x}_{sıra}$	$x^2$	Sd	p
Biliş Gereksinimi	18-25 yaş	79	100,93	7,592	3	,055
	26-30 yaş	60	99,28			
	31-35 yaş	26	71,46			
	36 yaş ve üstü	22	81,36			
Sezgisel İnanç	18-25 yaş	79	108,80	11,197	3	,011*
	26-30 yaş	60	81,39			
	31-35 yaş	26	91,88			
	36 yaş ve üstü	22	77,75			

\*p<.05

Tablo 4’e göre okul öncesi öğretmenlerin Rasyonel-Yaşantısal Düşünme Stilleri Ölçeği’nin Biliş Gereksinimi alt ölçeğinin yaş değişkenine göre sıra ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı bulunmuştur ( $p>.05$ ). Ancak ölçeğin Sezgisel İnanç alt ölçeğinin yaş değişkenine göre anlamlı farklılık gösterdiği saptanmıştır ( $x^2=11,197$ ,  $p<.05$ ). Farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu saptamak amacıyla Mann Whitney U Testi ile yapılan ikili karşılaştırmalar incelendiğinde okul öncesi öğretmenlerin Sezgisel İnanç alt ölçeği puan ortalamalarının 18-25 yaş grubu ile 26-30 yaş grubu arasında ( $U=164,500$ ;  $p=.002$ ) ve 18-25 yaş grubu ile 36 yaş ve üstü grup arasında ( $U=590,500$ ;  $p=.022$ ) anlamlı farklılık gösterdiği saptanmıştır. Buna göre 18-25 yaş grubu öğretmenlerin puan ortalamalarının, 26-30 yaş grubu ve 36 yaş ve üstü öğretmenlerden daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Çalışma grubundaki okul öncesi öğretmenlerin öğrenmeye ilişkin tutumlarının kıdem yılı değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin yapılan analiz sonuçları Tablo 5'te sunulmuştur.

**Tablo 5.** Okul öncesi öğretmenlerin öğrenmeye ilişkin tutumlarının kıdem yılı değişkenine ilişkin Kruskal Wallis-H testi sonuçları

Öğrenmeye İlişkin Tutum	Gruplar	n	$\bar{x}_{sıra}$	$\chi^2$	Sd	p
Öğrenmenin Doğası	1-5 yıl	119	93,79	,319	2	,853
	6-10 yıl	39	91,22			
	11 yıl ve üstü	29	98,60			
Öğrenmeye İlişkin Kaygılar	1-5 yıl	119	102,29	8,491	2	,014*
	6-10 yıl	39	74,42			
	11 yıl ve üstü	29	86,33			
Öğrenmeye İlişkin Beklentiler	1-5 yıl	119	88,39	3,888	2	,143
	6-10 yıl	39	100,62			
	11 yıl ve üstü	29	108,10			
Öğrenmeye Açıklık	1-5 yıl	119	88,58	3,494	2	,174
	6-10 yıl	39	105,87			
	11 yıl ve üstü	29	100,29			

\*p<.05

Tablo 5 incelendiğinde çalışma grubundaki öğretmenlerin Öğrenmeye İlişkin Tutum Ölçeği'nin Öğrenmenin Doğası, Öğrenmeye İlişkin Beklentiler ve Öğrenmeye Açıklık alt boyutlarının kıdem yılı değişkenine göre sıra ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı bulunmuştur ( $p>.05$ ). Ancak ölçeğin Öğrenmeye İlişkin Kaygılar alt boyutunun kıdem yılı değişkenine göre anlamlı farklılık gösterdiği belirlenmiştir ( $\chi^2=8,491$ ,  $p<.05$ ). Farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu saptamak amacıyla Mann Whitney U Testi ile yapılan ikili karşılaştırmalar incelendiğinde okul öncesi öğretmenlerin Öğrenmeye İlişkin Kaygılar alt boyut puan ortalamalarının kıdem yılı 1-5 yıl ile 6-10 yıl arasında olan anlamlı farklılık gösterdiği saptanmıştır ( $U=1635,500$ ;  $p=.006$ ). Buna göre kıdem yılı 1-5 yıl olan öğretmenlerin puan ortalamalarının, 6-10 yıl arasında olan öğretmenlerden daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Okul öncesi öğretmenlerin düşünme stillerinin kıdem yılı değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığına ilişkin yapılan analiz sonuçları Tablo 6’da sunulmuştur.

**Tablo 6.** Okul öncesi öğretmenlerin düşünme stillerinin kıdem yılı değişkenine ilişkin Kruskal Wallis-H testi sonuçları

Düşünme Stilleri	Gruplar	n	$\bar{X}_{sıra}$	$\chi^2$	Sd	p
Biliş Gereksinimi	1-5 yıl	119	102,34	7,938	2	,019*
	6-10 yıl	39	81,51			
	11 yıl ve üstü	29	76,55			
Sezgisel İnanç	1-5 yıl	119	100,84	5,329	2	,070
	6-10 yıl	39	83,85			
	11 yıl ve üstü	29	79,60			

\*p<.05

Tablo 6’da okul öncesi öğretmenlerin Rasyonel-Yaşantısal Düşünme Stilleri Ölçeği’nin Sezgisel İnanç alt ölçeğinin kıdem yılı değişkenine göre sıra ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı bulunmuştur (p>.05). Ancak ölçeğin Biliş Gereksinimi alt ölçeğinin kıdem yılı değişkenine göre anlamlı farklılık gösterdiği saptanmıştır ( $\chi^2=11,197$ , p<.05). Farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu saptamak amacıyla Mann Whitney U Testi ile yapılan ikili karşılaştırmalar incelendiğinde okul öncesi öğretmenlerin Biliş Gereksinimi alt ölçeği puan ortalamalarının kıdem yılı 1-5 yıl ile 6-10 yıl grup arasında (U=1814,000; p=.041) ve 1-5 yıl ile 11 yıl ve üstü grup arasında (U=1239,000; p=.019) anlamlı farklılık gösterdiği saptanmıştır. Buna göre 1-5 yıl kıdeme sahip öğretmenlerin puan ortalamalarının, 6-10 yıl ve 11 yıl ve üstü kıdeme sahip öğretmenlerden daha yüksek olduğu bulunmuştur.

## SONUÇ VE TARTIŞMA

Okul öncesi öğretmenlerin düşünme stilleri ile öğrenmeye ilişkin tutumları arasındaki ilişkinin incelendiği araştırmanın temel amacına yönelik olarak yapılan analizler sonucunda okul öncesi öğretmenlerin Rasyonel-Yaşantısal Düşünme Stilleri Ölçeği’nin Biliş Gereksinimi ve Sezgisel İnanç alt ölçekleri ile Öğrenmeye İlişkin Tutum Ölçeği’nin Öğrenmeye İlişkin

Kaygılar alt boyutu arasında pozitif, Öğrenmeye İlişkin Beklentiler ve Öğrenmeye Açıklık alt boyutları arasında negatif yönlü anlamlı ilişki görüldüğü saptanmıştır. Bu doğrultuda okul öncesi öğretmenlerin düşünme stilleri ile öğrenmeye ilişkin tutumları arasında anlamlı bir ilişki olduğu söylenebilir. Alan yazında öğrenme davranışının düşünmenin bir boyutu olduğu ve düşünmeye bağlı olarak farklılaştığı belirtilmektedir. Dolayısıyla öğrenmedeki bireysel farklılıklar ile düşünmedeki bireysel farklılıklar paralel olarak değişmektedir. (Fer, 2005a; Özbaş ve Uluçınar Sağır, 2014; Yaşar ve Erol, 2015). Bu çalışmada elde edilen sonucun, alan yazını desteklediği şeklinde yorumlanabilir. Ancak düşünme stilleri ile öğrenmeye ilişkin tutum arasında özel bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bunun yanı sıra düşünme stilleri ile öğrenme biçimi (Çubukçu, 2005), öğrenme stratejileri (Akkuş-İspir, Ay ve Saygı, 2011) ve öğrenme yaklaşımı (Zhang ve Sternberg, 2000) gibi öğrenmenin farklı kavramsal yapıları üzerine araştırmalara rastlamak mümkündür.

Araştırmada okul öncesi öğretmenlerin öğrenmeye ilişkin tutumları yaş değişkeni açısından incelendiğinde öğretmenlerin “Öğrenmeye İlişkin Kaygılar”ının yaş gruplarına göre anlamlı farklılık gösterdiği ve bu farklılığın 18-25 yaş grubu ile 31-35 yaş grubu arasında görüldüğü bulunmuştur. Buna göre 18-25 yaş grubu okul öncesi öğretmenlerin öğrenmeye ilişkin kaygıları daha yüksektir. Yaş değişkeni ile benzer şekilde okul öncesi öğretmenlerin kıdem yılına göre “Öğrenmeye İlişkin Kaygılar”ının anlamlı farklılık gösterdiği ve bu farklılığın kıdem yılı 1-5 yıl ile 6-10 yıl arasındaki gruplardan kaynaklandığı belirlenmiştir. Yaş grubu değişkeninde gözlemlendiği gibi kıdem yılı 1-5 yıl olan öğretmenlerin öğrenmeye ilişkin kaygılarının daha yüksel olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuçlar birlikte değerlendirildiğinde bireylerin yaş ve deneyimleri arttıkça öğrenmeye ilişkin kaygılarının azaldığı düşünülebilir. Yaş ve kıdem yılı değişkeni açısından öğrenmeye ilişkin tutumun incelendiği araştırma sonuçlarını destekleyen ya da söz konusu bulguların tersine sonuçlara sahip herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Ancak öğrenmeye ilişkin kaygıların yaş ve kıdem yılı arttıkça azalması, öğretmenlerin mesleki deneyim kazandıkça özgüvenlerinin artması ve kaygı düzeylerinin azalması ile ilişkili olduğu yorumu yapılabilir.

Yaş değişkenine göre okul öncesi öğretmenlerin düşünme stillerine yönelik olarak Sezgisel İnanç alt ölçeği puan ortalamalarının yaş gruplarına göre farklılaştığı ve farklılığın 18-25 yaş grubu ile 26-30 yaş grubu arasında ve 18-25 yaş grubu ile 36 yaş ve üstü grup arasında görüldüğü tespit edilmiştir. Bu sonuçlara göre 18-25 yaş grubu öğretmenlerin “Sezgisel İnanç”larının daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Alan yazındaki düşünme

stillerinin yaş değişkeni açısından araştırmalar ele alındığında Balgalmış ve Baloğlu (2010) tarafından eğitim yöneticilerinin düşünme stilleri yaş değişkeni açısından incelenmiştir. Bu araştırmada eğitimcilerin Oligarşik, Lokal ve Muhafazakâr düşünme stillerinin yaşa göre farklılaştığı saptanmıştır. Dinçer ve Saracaloğlu (2011) tarafından öğretmen adayları ile yapılan araştırmada da öğretmen adaylarının düşünme stili puanlarının yaşlarına göre sadece içsel stilde anlamlı farklılık gösterdiği ve yaş ilerledikçe içsel düşünme stiline arttığı görülmüştür. Başol ve Türkoğlu (2009) tarafından sınıf öğretmen adayları ile yapılan araştırmada ise yaş ile düşünme stilleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu saptanmış ve yaş arttıkça daha öznel düşünürken kuralsız düşünme eğilimlerinde azalma olduğu belirlenmiştir. Bunun yanı sıra Jensen, Hughes ve Olsen (1990), Zhang (2000), Buluş (2005, 2006) ile Yaşar ve Erol (2015) tarafından yapılan araştırmalarda da düşünme stillerinin yaş değişkenine göre farklılaştığı görülmektedir. Tüm bu sonuçlar birlikte değerlendirildiğinde düşünme stillerinin yaşa göre farklılık gösterdiği ve bu sonuçların araştırma bulgusunu desteklediği söylenebilir. Yaşla doğru orantılı bir şekilde kıdem yılı (mesleki deneyim) değişkeni de birlikte değerlendirilebilir. Okul öncesi öğretmenlerin düşünme stillerine yönelik olarak Biliş Gereksinimi alt ölçeği puan ortalamalarının kıdem yılı değişkenine göre anlamlı farklılık gösterdiği ve 1-5 yıl ile 6-10 yıl arasında ve 1-5 yıl ile 11 yıl ve üstü grup arasında anlamlı farklılık gözlemlendiği saptanmıştır. Buna göre kıdem yılı 1-5 yıl olan öğretmenlerin Biliş Gereksinimlerinin diğer öğretmenlerden daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Balgalmış ve Baloğlu (2010) tarafından eğitim yöneticileri ile yapılan araştırmada ise mesleki kıdem arttıkça Oligarşik ve Muhafazakâr düşünme stillerini daha fazla tercih ettikleri saptanmıştır. Zhang ve Sternberg (2002)'e göre öğretmenler çalıştıkları alana ve mesleki deneyimine göre farklı düşünme stillerini benimsemektedir.

Araştırma sonucunda okul öncesi öğretmenlerin düşünme stilleri ile öğrenmeye ilişkin tutumları arasındaki ilişki göz önüne alındığında öğrenme biçimi, stili, yaklaşımı gibi öğrenmenin diğer olgu ve kavramlarının düşünme stilleri ile ilişkisi merak uyandırmaktadır. Alan yazındaki düşünme stilleri üzerine çalışmalar incelendiğinde çoğunlukla yaş, cinsiyet ve kıdem yılı gibi değişkenlerin ele alındığı görülmektedir. Bu kapsamda farklı demografik özellikler açısından düşünme stilleri incelenebilir. Bunun yanı sıra öğrenmeye ilişkin tutumlar üzerine yapılan araştırmaların oldukça sınırlı olduğu görülmektedir. Bu sebeple bu alandaki araştırmalar çeşitlendirilebilir. Tüm bunlara ek olarak okul öncesi öğretmenlere yönelik tasarlanacak hizmetiçi eğitim programları ile ihtiyaç duydukları konu ve alanlardaki öğrenme gereksinimleri karşılanabilir.

## KAYNAKLAR

- Akkuş-İspir, O. A., Ay, Z. S. ve Saygı, E. (2011). Üstün başarılı öğrencilerin özdüzenleyici öğrenme stratejileri, matematiğe karşı motivasyonları ve düşünme stilleri. *Eğitim ve Bilim*, 36(162), 235-246.
- Bahn, D. (2007) Reasons for post registration learning: Impact of the learning experience. *Nurse Education Today*, 27, 715-722.
- Balgalmış, E. ve Baloğlu, M. (2010). Eğitim yöneticilerinin düşünme stilleri açısından çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 38, 1-10.
- Başol, G. ve Türkoğlu, E. (2009). Sınıf öğretmeni adaylarının düşünme stilleri ile kontrol odağı durumları arasındaki ilişki. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 6(1), 732-757.
- Buluş, M. (2001). Eğitimde gözardı edilen bir konu: Düşünme stilleri. *Yaşadıkça Eğitim*, 72, 2-7.
- Buluş, M. (2005). İlköğretim bölümü öğrencilerinin düşünme stilleri profili açısından incelenmesi. *Ege Eğitim Dergisi*, 1(6), 1-24.
- Cano-Garcia, F. ve Hughes, E. H. (2000). Learning and thinking styles: An Analysis of their interrelationship and influence on academic achievement. *Educational Psychology*, 20 (4), 413-430.
- Coşkuner, Z., Gacar, A. ve Yanlıç, N. (2011). Beden eğitimi ve spor öğretmen adaylarının düşünme stillerinin değerlendirilmesi. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 25-32.
- Çubukçu, Z. (2005). Öğretmen adaylarının düşünme stillerinin öğrenme biçimlerini tercih etmelerindeki etkisi. *Çağdaş Eğitim Dergisi*, 30(234), 22-32
- Diñer, B. ve Saracaloğlu, A. S. (2011). Öğretmen adaylarının düşünme stilleri profillerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 9(4), 701-744.
- Duman, B. ve Çelik, Ö. (2011). İlköğretim öğretmenlerinin düşünme stilleri ile kullandıkları öğretim yöntemleri arasındaki ilişki. *İlköğretim Online*, 10(2), 785-797.
- Duru, E. (2004). Düşünme stilleri: Kavramsal ve kuramsal çerçeve. *Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 14, 171-186.
- Fer, S. (2005a). Aday öğretmenlerin düşünme stilleri nedir? XIV: Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi Bildiri Özet Kitabı. c.1., Denizli.
- Fer, S. (2005b). Düşünme stilleri envanterinin geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 5 (1), 31-67.

- Jensen, L., Olsen, J. ve Hughes, C. (1990). Association of country, sex, social class, and life cycle to locus of control in Western European countries. *Psychological Reports*, 67(1), 199-205.
- Özbaş, N. ve Uluçınar-Sağır, Ş. (2014). Sınıf öğretmenlerinin düşünme stilleri ve kullandıkları ölçme-değerlendirme yöntemleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33(1), 305-321.
- Gürsel, F. (2008). Çevrimiçi ve yüzyüze problem tabanlı öğrenme yaklaşımlarının öğrencilerin matematiğe yönelik tutumlarına etkisi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(1), 1-19.
- Güven, B. (2008). İlköğretim öğrencilerinin öğrenme stilleri, tutumları ve akademik başarıları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12(1), 35-54.
- Kara, A. (2010). Öğrenmeye ilişkin tutum ölçeğinin geliştirilmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(32), 49-62.
- Karasar, N. (2017). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. 32. Baskı. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Liaw, S. S, Huang, H. M. ve Chen, G. D. (2007). Surveying instructor and learner attitudes towards e-learning. *Computers and Education*, 49, 1066-1080.
- Merisuo-Storm, T. (2007). Pupils' attitudes towards foreign-language learning and the development of literacy skills in bilingual education. *Teaching and Teacher Education*. 23, 226-235.
- Özden, Y. (1997). *Öğrenme ve Öğretme*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Palut, B. (2004). Düşünme stilleri ölçeğinin Türkçe'ye uyarlanma ve geçerlik güvenirlik çalışması. XIII Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, 6-9 Temmuz 2004, İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Malatya.
- Pierce, R., Stacey, K. ve Barkatsas, A. (2007). A scale for monitoring students' attitudes to learning mathematics with technology. *Computers and Education*, 48, 285-300.
- Prokop, P., Leskova, A., Kubiakto, M. ve Diran, C. (2007). Slovakian students' knowledge of and attitudes toward biotechnology. *International Journal of Science Education*. 29(7), 895-907.
- Rula L. D. (2006). University students' beliefs about learning English and French in Lebanon. *System*, 34(1), 80-96.
- Sternberg R. J. ve Zhang L. F., (2005). A threefold model of intellectual styles, *Educational Psychology Review*, 17(1), 1-53.

- Sternberg, R. J. ve Grigorenko, E. L. (1997). Are cognitive styles still in style. *American Psychologist*, 52, 700-712
- Tsai, C. ve Kuo, P. (2008). Cram school students' conceptions of learning and learning science in Taiwan. *International Journal of Science Education*, 30(3), 353-375.
- Watters, D. J. ve Watters J.J. (2007). Approaches to learning by students in the biological sciences: Implications for teaching. *International Journal of Science Education*, 29(1), 19-43.
- Yang, A. ve Lau, L. (2003). Student attitudes to the learning of English at secondary and tertiary levels. *System*, 31, 107-123.
- Yaşar, M. ve Erol, A. (2015). Okul öncesi eğitimi öğretmen adaylarının empatik eğilim düzeyleri ile düşünme stilleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi. *International Journal of Assessment Tools in Education*, 2(2), 38-65.
- Zhang, L. F. (2000). Are thinking styles and personality types related?. *Educational Psychology*, 20(3), 271-283.
- Zhang, L. F. ve Sternberg, R. J. (2000). Are learning approaches and thinking styles related? A study in two Chinese populations. *The Journal of Psychology*, 134(5), 469-489.
- Zhang, L. F. ve Sternberg, R. J. (2002). Thinking styles and teachers' characteristics. *International Journal of Psychology*, 37(1), 3-12.

## EXTENDED ABSTRACT

Learning is defined as the skills required for the individuals to correctly interpret and evaluate values, technology, success, and related issues. Achievement in learning is often associated with differences in cognition and learning styles of the individual's approaches to the learning material and the processes, rather than the talents and skills they have (Renzulli and Dai Yun, 2001). It is believed that the styles influence the ways of thinking and learning, which in turn affect the success as well as many other variables such as personality, talent, motivation and attitude. Hence, it is aimed to examine the relationship between teachers' thinking styles and attitudes towards learning, which is one of the most important elements of early childhood education. In this context, preschool teachers' thinking styles and their attitudes towards learning were examined in terms of the variables as age and seniority.

The study group of the survey that is designed in a relational model consists of 187 pre-school teachers working in the academic year of 2017-2018 in state and private pre-school institutions in European and Anatolian regions of Istanbul. Three data collection tools were used in the research. These are "Personal Information Form", "Rational-Experiential Thinking Styles Inventory" and "Scale of Attitudes

Towards Learning". The research findings indicate for preschool teachers that the Need for Cognition and the Faith in Intuition subscales of Rational-Experiential Thinking Styles Inventory significantly correlates positively with the Anxiety subscale and negatively with the Expectation and the Openness subscales of the Scale of Attitudes Towards Learning.

Personal Information Form developed by the researchers aims to obtain personal and occupational demographic data (age, gender, seniority, type of the institution they are working in, etc.) of preschool teachers participating in the study.

The Rational-Experiential Thinking Styles Inventory which is used in the research to determine the thinking styles of pre-school teachers is developed by Epstein et al (1996) to measure individual differences in the intuitive-experiential and analytical-rational thinking styles that people use in information processing. The Turkish version of the inventory was prepared by Buluş (2003). The inventory has two subdomains as the Need for Cognition and the Faith in Intuition, and a total of 29 items. The 5-point Likert-type scale consists of evaluations as "Definitely False," "Mostly False," "Undecided," "Mostly True," "Definitely True".

To determine the attitudes of preschool teachers towards learning, the Scale of Attitudes Towards Learning developed by Kara (2010) is used. The scale is a 5-point Likert-type scale consisting of 4 sub-dimensions and 40 items. The subdomains of the scale are: "Nature of Learning," "Expectation," "Openness" and "Anxiety".

Statistics software was used to analyze the data obtained within the research. A Pearson Correlation analysis was conducted for inquiring the relationship between pre-school teachers' attitudes towards learning and thinking styles. According to Kolmogorov-Smirnov test results, it is found that the data do not exhibit a normal distribution in terms of the variables of age and seniority type. Therefore, it was tested whether preschool teachers' thinking styles and attitudes towards learning differ according to age and seniority variables using Kruskal Wallis-H Test and the groups that exhibit significant difference were examined by making comparisons using Mann Whitney U Test. Significance level in the study is accepted as  $p < .05$ .

The research findings show for preschool teachers that the Need for Cognition and the Faith in Intuition subscales of Rational-Experiential Thinking Styles Inventory significantly correlates positively with the Anxiety subscale and negatively with the Expectation and the Openness subscales of the Scale of Attitudes Towards Learning.

There is a significant difference in pre-school teachers' anxiety towards learning in terms of age groups and this difference was found between 18-25 age group and 31-35 age group. It was also found that the mean scores of the Faith in Intuition subscale differs according to the age groups and the difference was

between the 18-25 age group and the 26-30 age group as well as between the 18-25 age group and the 36 years old and over group.

It is found that the anxiety towards learning of pre-school teachers in the study group differs significantly according to the seniority year, and this difference is found between 1-5 years and 6-10 years. In addition, it is found that the mean scores of the Need for Cognition subscale of preschool teachers differs significantly between 1-5 years and 6-10 years and between 1-5 years and 11 years and over.

As a result of the study, when the relationship between teachers' thinking styles and attitudes towards learning is taken into consideration, it is aroused curiosity about the relationship between the thinking styles and learning styles, learning approaches of other subjects and concepts.